

PRIMERA CITA CONFIRMADA DE CRIA DE FLAMENC *PHOENICOPTERUS ROSEUS* A BALEARS

Pere VICENS ¹ i Antoni SOLER ²

SUMMARY.- *First confirmed breeding record of Greater Flamingo *Phoenicopterus roseus* in the Balearics.* After several breeding attempts observed in recent years at Salobrar de Campos and the Salines d'Eivissa salt flats, the birth of two Greater Flamingo chicks *Phoenicopterus roseus* is confirmed for the first time in the Balearics at the Albufera de Mallorca. We believe that this reproduction data is related to the ecological change taking place at this natural area, with water salinization modifying its landscape and biodiversity in a very noticeable way.

Key words: Greater Flamingo, *Phoenicopterus roseus*, breeding, Albufera de Mallorca, Balearics.

RESUM.- Després de diverses observacions d'intents de cria, en els darrers anys, al Salobrar de Campos i a les Salines d'Eivissa, per primera vegada es confirma el naixement de dos polls de flamenc *Phoenicopterus roseus* a les Balears, al Parc Natural de s'Albufera de Mallorca. Creiem que aquesta dada de reproducció està relacionada amb el canvi ecològic que succeeix en aquest espai natural, on la salinització de les aigües fa canviar de manera molt notable el seu paisatge i la seva biodiversitat.

Paraules clau: flamenc, *Phoenicopterus roseus*, nidificació, s'Albufera de Mallorca, Illes Balears.

Contactes: ¹ pvicenssiquier@gmail.com

² tsolerobrador@gmail.com

El flamenc *Phoenicopterus roseus* és una au grossa (de punta a punta d'ala, en vol, fa de 140 a 170 cm) i de coloració atractiva: blanc, rosa i negre als adults i gris-terrosa als joves. Viu a les maresmes o llacunes poc profundes, salades o salobres, d'una part important d'Àfrica, Àsia i Europa, i és una espècie molt mòbil, amb poblacions fragmentades que fan desplaçaments

periòdics a la recerca de localitats d'hàbitat favorable (RENDÓN, 2003). La seva alimentació és a base de fitoplàncton (algues i cianobacteris), petites llavors, larves d'insectes, petits peixos i, sobretot, petits crustacis i mol·luscs que agafa amb el seu peculiar bec filtrador (CRAMP & SIMMONS, 1977). Fins fa poc estava catalogada com a quasi amenaçada (NT) per la destrucció de les zones

humides costaneres i per la seva alta dependència del funcionament de les salines, però la seva recuperació poblacional en els darrers decennis ha fet que actualment passi a ser com a de preocupació menor (LC) (BIRDLIFE INTERNATIONAL, 2015).

La població europea s'estima en 45.000 - 62.400 parelles, de les quals quasi la meitat, unes 30.000, crien a la península Ibèrica (RENDÓN y GARRIDO, 2022). Les àrees de cria estables són escasses: llacuna de Fuente de Piedra (Màlaga), delta de l'Ebre (Tarragona), maresmes del Guadalquivir (Sevilla), maresmes de l'Odiel (Huelva), el Fondo i Salines de Santa Pola (Alacant), llacuna de Pétrola (Albacete) i llacuna de Gallocanta (Terol, Zaragoza), però en els darrers anys hi ha hagut intents de cria, sense èxit, a altres zones humides de Toledo i Ciudad Real, al centre de la península Ibèrica (RENDÓN y GARRIDO, 2022).

A les Balears també s'han observat varis episodis de construcció de nius i incubació dels ous, però sense certificar el naixement de cap poll, als anys 2006 (GARCIES, 2007) i 2019 al Salobrar de Campos, i als anys 2021 i 2022 a les Salines d'Eivissa (Vicenç Fortesa *com. pers.*).

Des del 2016, el nombre de flamencs anotats al Parc Natural de s'Albufera de Mallorca i a la Reserva Natural de s'Albufereta ha arribat a ser molt notable i, a la vegada, la seva estada ha esdevingut quasi permanent (Gràfic 1). Una població d'uns 150 - 200 exemplars ocupa els dos llocs de manera intermitent i, a s'Albufera, s'han fet habituals en espais molt propers als punts d'observació del Cibollar, el Colombar petit i sa Roca (Arxius del PN

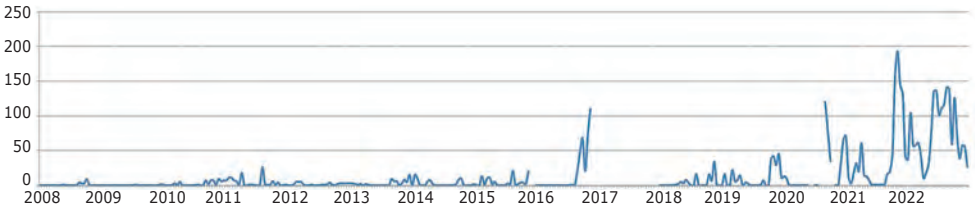
s'Albufera de Mallorca i de la RN de s'Albufereta).

En aquest context, els darrers dies de maig del 2022 es detectaren conductes sospitoses que feren pensar en un intent de cria: durant quasi dos mesos (fins a les darreries de juliol) hi hagué la presència constant d'un grup de fins a 70 exemplars al centre del Colombar Gran efectuant balls i ajaguts sobre unes 15 plataformes troncocòniques de fang, com si estiguessin covant. Es va decidir fer el seguiment des de la plataforma elevada de la Punta des Vent (a uns 500 m de distància), per no interferir en la possible cria (Foto 1).

El fet més preocupant, al nostre parer, és que el lloc on hi hagué l'agrupació de nius és exactament la mateixa zona en què, fins fa 10 anys, hi criaven les desenes de parelles d'agró roig *Ardea purpurea*. Llavors, però, l'hàbitat era completament diferent: el Colombar Gran era una zona d'aigües dolces amb gran quantitat de canyet als malacons dels antics arrossars. Ara és una zona molt oberta, d'aigües salobres i amb una vegetació que canvia cap a un tamarellar i salicornar.

A partir de darreries de juliol, aquest grup de flamencs es va dissoldre i es va desplaçar, ocupant altres zones del Parc, però el 25 d'agost es van fotografiar, entre alguns adults, dos polls que, per la mida i el plomatge, no podien haver vingut volant. Es confirmava, així, la primera cita moderna de cria de flamenc a les Balears (Foto 2).

No podem aventurar si aquesta cria serà ocasional, com ha passat a altres llacunes de Toledo i Ciudad Real (RENDÓN y GARRIDO, 2022),

Gràfic 1. Evolució del nombre màxim quinzenal de flamencs *Phoenicopterus roseus* al Parc Natural de s'Albufera durant els anys 2008 al 2022.

Graph 1. Evolution of the fortnightly maximum number of Greater Flamingos *Phoenicopterus roseus* at the Albufera de Mallorca from 2008 to 2022.

però és una prova ben clara de la forta salinització que ha afectat aquest espai natural en molt poc temps, fet que considerem molt preocupant per a la delicada situació de les espècies lligades a l'aigua dolça que hi viuen, i que veuen com el seu hàbitat necessari va canviant molt ràpidament. La boscarla mostatxada *Acrocephalus melanopogon*, l'hortolà de canyar *Emberiza scheniclus whiterbyii*, la fotja *Fulica atra* o l'agró roig *Ardea purpurea*, espècies d'aigües dolces i vegetació espessa, eren abundants fins fa pocs anys, i encara són detectables, però la seva minva és constatat, mentre que les espècies d'aigües salades com l'ànnera blanca *Tadorna tadorna* i el bec d'alena *Recurvirostra avosetta* augmenten, cada any, les xifres d'hivernants i nidificants.

BIBLIOGRAFIA

- BIRDLIFE INTERNATIONAL. 2015. *Llista Vermella d'Espècies Amenaçades de la UICN*. 2015.
- CRAMP, S. & SIMMONS, K. E. L. (Eds.) 1977. *The Birds of the Western Palearctic*, Vol. I. Oxford University Press. Oxford.

- GARCIES, P. 2007. Intent de nidificació del flamenc *Phoenicopterus roseus* al Salobrar de Campos (Mallorca) al 2006. *AOB* vol 21: 67-74. Palma.
- RENDÓN, M. 2003. Flamenco común *Phoenicopterus roseus*. En R. Marí y J.C. del Moral (Eds.): *Atlas de las Aves Reproductoras de España*, pp. 44-44- Dirección General de Conservación de la Naturaleza – Sociedad Española de Ornitología. Madrid.
- RENDÓN, M. y GARRIDO, A. 2022. Flamenco común *Phoenicopterus roseus*. En, B. Molina, A. Nebreda, A.R. Muñoz, J. Seoane, R. Real, J. Bustamante y J.C. del Moral: *III Atlas de las aves en época de reproducción en España*. SEO/BirdLife. Madrid.

Altra font consultada:

- Arxius ornitològics del Parc Natural de s'Albufera de Mallorca i de la Reserva Natural de s'Albufereta.

(Rebut: 25.01.2023; Acceptat: 22.03.2022)

Foto 1. Al Colombar Gran, a començaments de juny, s'observen, al centre, alguns exemplars de flamencs *Phoenicopterus roseus* covant. Foto: Maties Rebassa
Photo 1. Greater Flamingos Phoenicopterus roseus seen brooding (in the centre) at Colombar Gran during the beginning of June. Photo: Maties Rebassa

Foto 2. Un dels polls de flamencs *Phoenicopterus roseus* de poques setmanes, amb un adult, al Colombar Petit, el 25 d'agost de 2023. Foto: Antoni Soler
Photo 2. One of the few-week-old Greater Flamingo chicks Phoenicopterus roseus with an adult, at Colombar Petit on August 25th 2023. Photo: Antoni Soler